

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett regeringsförslag om vapenregister jämte ett motionsyrkande väckt under den allmänna motionstiden 1998. Regeringens förslag innebär i huvudsak att Rikspolisstyrelsen får i uppgift att föra tre separata centrala vapenregister och att varje polismyndighet skall föra ett lokalt register. Samtliga register skall vara automatiserade. Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Syftet med motionen får därmed anses vara tillgodosett. Den nya regleringen föreslås träda i kraft den 1 april 1999.

Propositionen

I proposition 1998/99:36 har regeringen (Justitiedepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Lagförslaget, som granskats av Lagrådet, har fogats till betänkandet, se bilaga.

Motionen

Motion väckt under allmänna motionstiden 1998

1998/99:Ju218 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring i vapenlagen enligt vad som anförts i motionen.

Utskottet

Ärendet

I detta ärende behandlar utskottet ett regeringsförslag om en ny och mer omfattande lagreglering av vapenregistren jämte ett motionsyrkande om att ett centralt vapenregister bör upprättas.

Regeringens förslag baserar sig dels på en skrivelse från Rikspolisstyrelsen jämte en rapport från en projektgrupp inom styrelsen, dels på en promemoria upprättad inom Justitiedepartementet. Promemorian, som har remissbehandlats, har bifogats som en bilaga till propositionen. Rikspolisstyrelsens skri-

Lagrådet har lämnat regeringens förslag utan erinran.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny och mer omfattande lagreglering av vapenregistren. Förslaget innebär att varje polismyndighet skall föra ett lokalt vapenregister över tillståndspliktiga vapeninnehav och beslut enligt vapenlagen (1996:67). Vidare skall Rikspolisstyrelsen föra separata centrala register över vapeninnehavare, registrerade skjutvapen och vapenhandlare.

Vapenregistren skall ha till ändamål dels att ge information om sådana uppgifter som behövs för att förebygga, upptäcka och utreda brott med anknytning till skjutvapen, dels att underlätta handläggningen av frågor om tillstånd enligt vapenlagen.

Överväganden

Utskottet behandlar i detta betänkande endast frågan om vapenregister. Regeringen har aviserat att den har för avsikt att under våren överlämna en proposition angående andra reformer av vapenlagstiftningen till riksdagen. I det sammanhanget kommer utskottet att få anledning att återkomma till bl.a. vissa tillståndsfrågor med anledning av motioner som väckts under den allmänna motionstiden.

Regeringens förslag innebär i huvudsak att Rikspolisstyrelsen får i uppgift att föra tre separata, centrala vapenregister och att varje polismyndighet skall föra ett lokalt register. De centrala registren kommer att ha olika innehåll. – Utskottet återkommer nedan till de centrala registren. – De lokala registren kommer vart och ett att avse tillståndspliktiga vapeninnehav i ett visst län. Samtliga register skall vara automatiserade. Personuppgiftslagen (1998:204) och polisdatalagen (1998:622) blir i viss utsträckning tillämpliga på vapenregistren.

Utskottet kan redan här konstatera att utskottet inte har några invändningar mot regeringens förslag. Utskottet tillstyrker alltså i princip detta. I fråga om centrala vapenregister vill utskottet dock anföra följande.

I motion Ju218 (mp) framförs att det är viktigt att införa en effektivare kontroll vid utfärdandet av vapenlicenser. Härvid föreslås att ett samordnat centralt vapenregister upprättas för att göra det möjligt att snabbt få fram relevanta uppgifter.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om centrala vapenregister. Senast skedde det år 1991 (bet. 1990/91:JuU33 s. 30 f). Vid den tidpunkten uttryckte utskottet stor tvekan inför tanken att inrätta ett centralt vapenregister med hänsyn till säkerhets- och sårbarhetsfrågorna. Utskottet framhöll därvid att skadeverkningarna skulle kunna bli mångdubbelt större om en obehörig person bereder sig tillgång till ett centralt register än om det handlar om ett lokalt register.

Regeringen är av uppfattningen att de fördelar centrala vapenregister skulle medföra är så stora att övervägande skäl talar för att inrätta centrala

register. Bland annat skulle centrala register effektivisera polisens arbete och vara av stor betydelse för polisens verksamhet att förebygga, upptäcka och utreda brott. Vidare finns det ett behov av centrala register för att uppdatera de lokala vapenregistren med information om adressändringar, namnändringar, dödsfall etc.

Det främsta skälet emot att inrätta centrala vapenregister är säkerhetsaspekten. Regeringen har i propositionen särskilt uppmärksammat säkerhets- och sårbarhetsfrågorna. För att minska risken för sårbarhet föreslår regeringen att tre separata centrala vapenregister, ett över vapeninnehavare, ett över vapen och ett över vapenhandlare, inrättas. Denna uppdelning innebär att det inte är möjligt att ur de centrala registren närmare utläsa vilka slags vapen en viss person eller organisation har rätt att inneha. För att ytterligare minska risken för att registrerad information kommer i orätta händer och kan sammanställas på ett sätt som utgör ett hot, t.ex. för registrerade vapeninnehavare, föreslås att de centrala registren inte skall få samköras med varandra. Regeringen har också framhållit att inrättandet av centrala vapenregister förutsätter att lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder vidtas för att skydda uppgifterna i registren. Till exempel krävs mer detaljerade bestämmelser om registrens innehåll, samkörning med andra register och behörighetsbegränsningar. Sådana bestämmelser är dock enligt regeringen av den karaktären att de inte bör ges lagform. Det bör i stället ankomma på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att utfärda närmare föreskrifter om förändring av vapenregistren.

Av vikt är vidare att gällande sekretessbestämmelser tillgodoser behovet av sekretess för uppgifterna i vapenregistren. Enligt 5 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess hos polismyndighet i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur vapenregister, för uppgift som har tillförts registret, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Under samma förutsättning gäller sekretess hos Rikspolisstyrelsen för uppgift som hänför sig till vapenregister. För uppgifter om hemvärnsmän och deras beväpning gäller sekretess enligt 2 kap. 2 § sekretesslagen om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgifterna röjs. Regeringen gör bedömningen att gällande sekretessbestämmelser tillgodoser behovet av sekretess även för de centrala vapenregister som föreslås och anser inte att någon ändring i sekretesslagen behöver göras.

Utskottet finner inte nu skäl att göra någon annan bedömning. Utskottet noterar dock i detta sammanhang att oklarhet råder beträffande frågan om en ansökan eller ett beslut i ett vapentillståndsärende kan sekretessbeläggas. Utskottet utgår från att regeringen utan något särskilt uttalande från riksdagens sida ägnar denna fråga uppmärksamhet, t.ex. i den aviserade propositionen om vapenfrågor.

Vid sitt ställningstagande har utskottet tagit hänsyn till uppdelningen i tre centrala register och förbudet mot samkörning. Sammanfattningsvis har säkerhetsfrågan såvitt nu kan bedömas fått en tillfredsställande lagteknisk lösning. Härutöver tillkommer som nyss nämnts ytterligare regler. Att särskild uppmärksamhet därvid kommer att ägnas säkerhetsfrågorna i övrigt är en självklarhet. Detsamma gäller naturligtvis den datortekniska säkerheten.

Mot den bakgrunden och då utskottet delar regeringens bedömning att övervägande skäl talar för att centrala vapenregister inrättas kan utskottet tillstyrka regeringens förslag. Syftet med motion Ju218 torde därmed vara tillgodosett.

Regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen föreslås träda i kraft den 1 april 1999. I den mån vapenregistren kommer att föras för att förebygga, upptäcka och utreda brott kommer polisdatalagens allmänna bestämmelser att gälla för behandlingen av personuppgifter. Polisdatalagen har ännu inte trätt i kraft, och enligt vad utskottet inhämtat är det oklart när ikraftträdande kommer att ske. Utskottet ser emellertid inte något uttalat behov av att avvakta polisdatalagens ikraftträdande. Regeringens förslag kan därför träda i kraft vid den tidpunkt som föreslås.

I övrigt har utskottet ingenting att anföra med anledning av propositionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

beträffande förslag till lagreglering av vapenregistren
att riksdagen med bifall till proposition 1998/99:36 och med anledning av motion 1998/99:Ju218 yrkande 2 antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Stockholm den 18 februari 1999

På justitieutskottets vägnar

Gun Hellsvik

I beslutet har deltagit: Gun Hellsvik (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Anders G Högmark (m), Maud Ekendahl (m), Helena Frisk (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Siw Persson (fp) och Göran Norlander (s).

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionen.....	1
Motion väckt under allmänna motionstiden 1998.....	1
Utskottet	1
Ärendet	1
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	2
Överväganden	2
Hemställan	4
Bilaga	
Regeringens lagförslag.....	5